

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE
GRÉCKOKATOLÍCKA TEOLOGICKÁ FAKULTA

POSUDOK OPONENTA HABILITAČNEJ PRÁCE

NÁZOV PRÁCE: **KAPITOLY K DEJINÁM REFORMOVANEJ CIRKVI NA
VÝCHODNOM SLOVENSKU**

AUTOR PRÁCE: **Mgr. Annamária Kónyová, PhD.**

OPONENT PRÁCE: **Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.**

**1. Celková štruktúra, primeranosť k téme a cieľu, rozsah, vyváženosť, vnútorná
nadväznosť časti práce**

Habilitačná práca s názvom *Kapitoly k dejinám reformovanej cirkvi na východnom Slovensku* je venovaná predstaveniu tejto cirkvi, jej školstvu a vybraným osobnostiam v priebehu 16. až 19. storočia na spomínanom území. Jej autorka Mgr. Annamária Kónyová, PhD. pôsobí na Filozofickej fakulte PU v Prešove na Inštitúte histórie. Práca pozostáva z 8 kapitol v rozsahu 118 strán, plus prílohy. Prvá je venovaná, predstaveniu ako to uvádza autorka práce, reformácii ako jednému z najvýznamnejších fenoménov ranonovovekých dejín, ktorý vstúpil do histórie Uhorska v druhej tretine 16. storočia a mal rozhodujúci vplyv na duchovný, kultúrny, ale v neposlednom rade aj na spoločenský a politický vývin krajiny. V druhej kapitole je vykreslený vzťah a spolužitie evanjelikov a kalvinov na predmetnom území. Tretia mapuje na základe vizitácii stav vývinu náboženských obcí, ktoré konali seniori s cieľom akejsi vnútornej kontroly fungovania cirkevných zborov. Štvrtá kapitola poukazuje na šírenie reformačných myšlienok švajčiarskeho reformačného učenia - kalvinizmu na území dnešného východného Slovenska od 20. rokov 16. storočia do polovice 19. storočia na východnom Slovensku. Oblasť školstva a všeobecne vzdelávania patrila medzi základné nosné body prúdov reformácie a slúžila k upevňovaniu lutherského, či kalvínskeho učenia reformácie, ale aj pri výchove

erudovaného kňazského dorastu a inteligencie. Tento základný aspekt v živote Reformovanej cirkvi je obsahom piatej kapitoly práce. Ďalšia časť poukazuje na vplyv aristokracie, ako je to uvedené v jej názve, na život a dianie v tejto cirkvi. Posledné dve kapitoly sú venované predstaveniu dvoch veľkých osobností tejto doby s poukázaním na ich vplyv na dianie v cirkevnom živote a to: sedmohradskej kňaznej Zuzany Lorántfyovej ako veľkej podporovateľky reformovanej cirkvi na predmetnom území a Žofie Báthoryovej a jej rekatolizačným snahám na Zemplíne. Ako je to uvedené v úvode práce, kde autorka konštatuje, že danej problematike bolo doteraz venovaných mnoho diel a vedeckých štúdií, ale mnohé aspekty sú ešte nie celkom prebádané alebo mnohé pohľady možno ešte doplniť alebo korigovať, táto práca ponúka práve v kontexte tohto konštatovania hlbší ponor do danej problematiky a prinesenie nových rozširujúcich pohľadov do nej a to je podstatným cieľom habilitačnej práce. Jej štruktúra práce cez výber jednotlivých kapitol sa javí ako logicky premyslená, kapitoly na seba nadväzujú, čím práca tvorí homogénny celok. Súčasťou sú aj prílohy s ukážkami kanonických vizitácií, zákonných článkov synody, ako aj reformovaný školský poriadok.

2. Preukázanie teoretických vedomostí k téme, metodologická stránka práce, identifikácia pojmov.

Autorka pri spracovaní zložitej a neľahkej témy preukázala znalosť predmetných reálií. Zoznam archívnych prameňov a predmetnej literatúry dokumentuje jednoznačne jej ukotvenosť v predmetnej téme. Obzvlášť prínosný je výskum autorky v archívoch ako: Archív Predtiskej reformovanej cirkvi v Sárospataku (Tiszáninneni Református Egyház Levéltára), Štátny archív v Prešove – Nižná Šebastová ako aj Centrum excelentnosti sociohistorického, a kultúrohistorického výskumu Prešovskej univerzity.

3. Grafická, estetická a jazyková stránka (štylistika, gramatika, interpunkcia)

Jednotlivé kapitoly práce spĺňajú kritéria po jazykovej a pravopisnej stránke. Tá obsahuje minimum chýb. Potrebné je však ujednotiť používanie termínov, keď autorka na jednom mieste píše: kalvínska reformácia, na inom mieste švajčiarska reformácia, helvétska reformácia, resp. učenie. Napríklad na strane 8: *Učenie švajčiarskej reformácie*, ďalej na tej istej strane však - *Kalvínska reformácia v Zátisi*. Podobne na strane 10: *Hoci o počiatkoch a priebehu kalvínskej*

reformácie, ďalej však - švajčiarske učenie sa tu začalo... Neujednotenie v tomto zmysle je aj d'alších stranách, ktoré však na ich podobnosť ďalej v posudku neuvádzam.

Písomné hodnotenie habilitačnej práce

Habilitačná práca pod názvom *Kapitoly k dejinám reformovanej cirkvi na východnom Slovensku* Annamárie Kónyovej, PhD. **zodpovedá** požiadavkám kladeným na tento druh prác. Hodnotím ju známku (A). **Odporúčam** ju prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe **navrhujem udeliť** menovanej vedecko-pedagogický titul **docent** v odbore habilitačného konania a inauguračného konania **história**.

Pripomienky a otázky do diskusie

V prípade pomenovania habilitačnej práce absentuje obdobie, ktorým predmetná práca pojednáva. Je uvedené, že sa jedná o Reformovanú cirkev, na východnom Slovensku, že sú to jednotlivé kapitoly mapujúce jej históriu a osobnosti, ale nie je pomenované jej dejinné vymedzenie, ktorému sa autorka vo svojej práci venuje. (16 – 19. storočie).

Pri historickom predstavení určitých komplikácií vo vzťahu medzi evanjelickou a reformovanou cirkvou v 16. storočí, pokiaľ došlo k ich aj teologickému vymedzeniu, bolo by vhodné uviesť najprv základné teologické postuláty oboch cirkvi, ktorých poznanie by viedlo k plnšiemu pochopeniu ich smerovaniu v historickom kontexte.

1. V čom vidíte základný prínos Reformovanej cirkvi v predmetnom období pre celkový cirkevný, ale i spoločensko – kultúrno – vzdelávací život na východnom Slovensku.
2. Ako by ste charakterizovala spolunažívanie slovenského a maďarského kalvínskeho obyvateľstva v danom období na základe vizitácie cirkevných zborov?

Prešov, 20. 5. 2020

Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.